

Abstrakt

Glosátoři a komentátoři ve Strahovské knihovně

Soukromé právo v České republice, ale také v mnoha zemích světa, má svůj původ v právu starověkého Říma, jehož vývoj dosáhl vrcholu v podobě kodifikace zpracované z popudu císaře Justiniána I. v 6. století po Kr. Moderní občanské zákoníky však svůj obsah, teoreticky definované instituty a systematiku nečerpají bezprostředně z pramenů římského práva, ale z výsledků jejich zpracování středověkými a novověkými právníky. Tento proces se označuje jako recepce římského práva a vedle samotného objevení, nebo spíše docenění, justiniánské kodifikace, obnášel její podrobné studium, hledání systému v nedostatečně uspořádané kompilaci výroků klasických římských právníků, abstrahování teoretických konceptů z kasuistických norem a přenášení antických norem do současného světa.

Tato práce se věnuje prvním dvěma etapám procesu recepce římského práva, které jsou podle typických způsobů práce právníků označovány jako školy glosátorů a komentátorů, a jež sahají přibližně od 2. poloviny 11. století do konce 15. století. Mapuje fond rukopisů, prvotisků a starých tisků v knihovně Královské kanonie premonstrátů na Strahově, dohledává zachovaná díla glosátorů a komentátorů, popisuje je a reviduje údaje vedené v současné podobě knihovního katalogu. Ve snaze vytvořit komplexní příručku nejen pro budoucí badatele pak k popsáním dílům doplňuje životopisné informace o autorech a údaje o jejich tvorbě i způsobu práce. O počátcích recepce římského práva je pojednáno také obecně, stejně jako o obou právnických školách. Na konkrétních ukázkách ze Strahovské knihovny jsou pak ilustrovány literární formy, jež glosátoři a komentátoři při svém bádání využívali.

Celkem bylo zpracováno 26 autorů, 344 položek ve 186 samostatných fyzických svazcích. Díla glosátorů a komentátorů nejsou ve Strahovské knihovně reprezentována formou rukopisů, v menším množství jsou k dispozici prvotisky vydávané do 31. prosince 1500, zcela jednoznačně pak množstvím dominují staré tisky vydávané od počátku roku 1501.

Vedle úvodu a závěru se práce člení na tři hlavní kapitoly. První kapitola poskytuje obecné informace o vývoji v období od vyhlášení justiniánské kodifikace do počátku

existence školy glosátorů. Představuje tak prvotní vhled do zpracovávaného tématu. Druhá kapitola se zaměřuje na glosátory, obecně představuje tuto školu, způsob jejich práce a následně v pěti podkapitolách konkrétní autory včetně popisu jejich děl na Strahově. Třetí kapitola pak podobným způsobem představuje školu komentátorů. Po obecném vhledu do tématu se věnuje konkrétním autorům a jejich dílům ve 21 podkapitolách.

V příloze 1 je zahrnut seznam zpracovaných autorů, v příloze 2 obrazový doprovod k výkladu o literárních formách, v příloze 4 pak seznam zpracovaných signatur. Příloha 3 nabízí katalog zpracovaných děl, který zároveň slouží jako přehled tvorby glosátorů a komentátorů ve Strahovské knihovně a jako možné doplnění současného katalogu knihovny.

Klíčová slova:

Římské právo; recepce; středověk; právní věda; Corpus iuris civilis